

BIBLIOTHEEK Dr. ABRAHAM KUYPERSTICHTING

HB

2386

11019

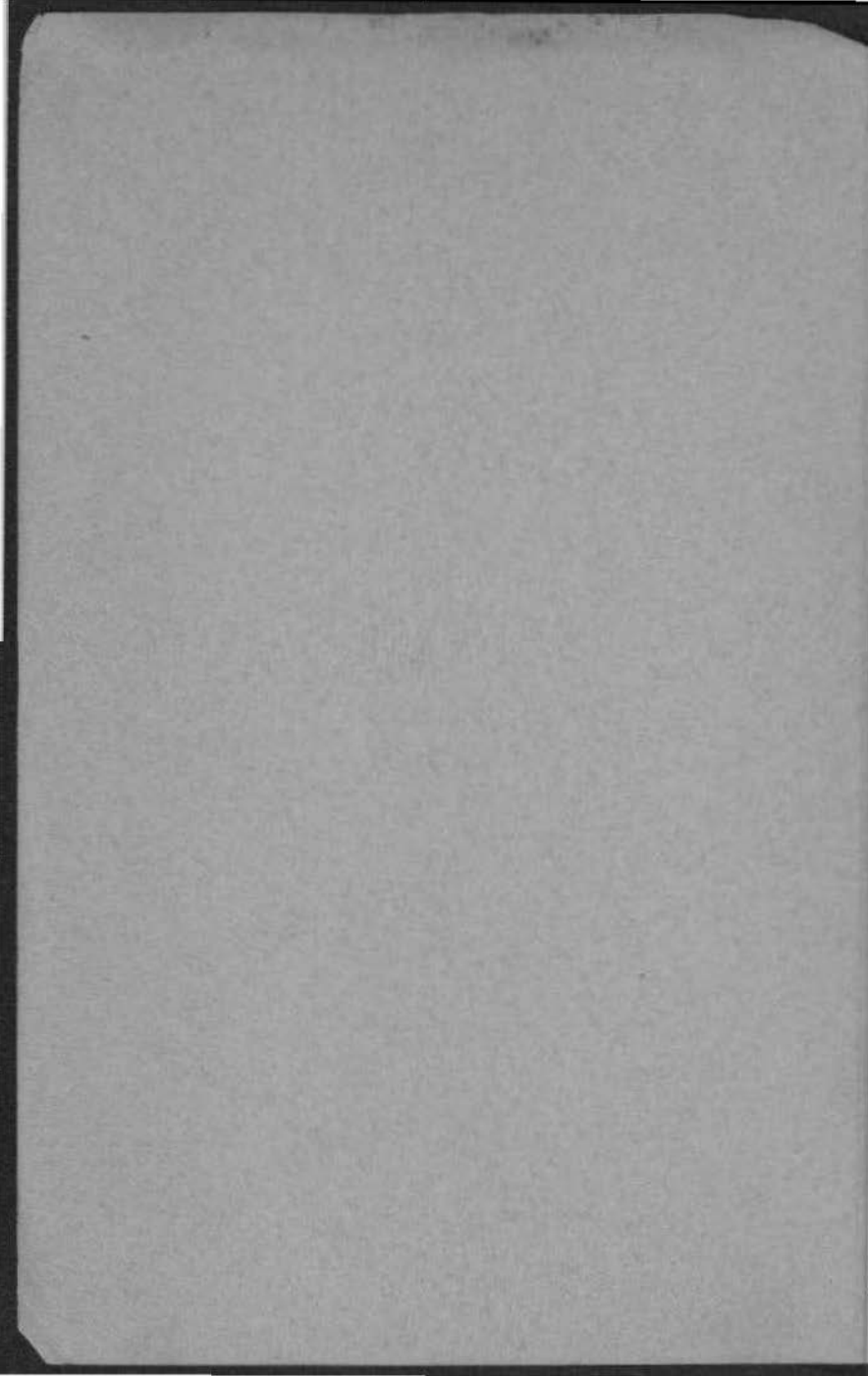
A. M. DE JONG

DE DANS OP DE VULKAAN

(DE DEMOCRATIE IN GEBREKE)

N.V. EM. QUERIDO'S UITGEVERS-MIJ
AMSTERDAM

A. M. DE JONG
DE DANS OP
DE VULKAAN

(DE DEMOCRATIE IN GEBREKE)

1 9 3 9

N.V. EM. QUERIDO'S UITGEVERS-MIJ
AMSTERDAM

VOORWOORD

De schrijver van deze brochure is een volbloed „Ariër” (al weet hij niet precies, wat dit is, voelt het dus niet als een eer of voorrecht en kan er evenmin dankbaar voor zijn), is gesproten uit een Katholiek boeren- en arbeidersgeslacht, is niet met een Joodse vrouw getrouwd en heeft generlei voorkeur voor Joden, die hij beschouwt als alle andere mensen, niet beter en niet slechter. Hij was nooit vrijmetselaar, noch bolsjewiek.

De brochure werd niet geschreven en evenmin uitgegeven uit winstbejag, want de baten, die zij eventueel zou mogen opleveren, worden geheel afgestaan aan het Comité voor vervolgen om der wille van geloof of ras.

De auteur merkt op, dat dit een zonderling voorwoord is, en constateert, dat het alleen bewijst in wat voor zonderlinge tijd wij leven, die dwingt tot weinig intelligente en zelfs zotte verklaringen als de bovenstaande.

DE SCHRIJVER

De democratie is de voorlopig laatste fase in de lange reeks, waarlangs de mens zich ontwikkelde van egocentrisch en alleen voor het eigen leven vechtend natuurwezen tot een, dat zich vrijwillig onder-schikt aan de eisen van een geordende samenleving. In deze samenleving komt zijn individuele vrijheid volkomen tot haar recht door zijn bevoegdheid mee te bepalen hoe die samenleving zal zijn ingericht, hoe en door wie zij zal worden bestuurd.

Deze vrijheid is slechts beperkt door het morele begrip van het cultuurwezen, beseffend, dat een vrijheid, die anderen hindert of onderdrukt, immoreel is en niet anders dan onvrijheid schept. Door talloze eeuwen heen streed en leed de mensheid om zich te bereiden tot deze edele vrijheid. In bloedige revoluties werd zij veroverd op tirannieke systemen en de democratie werd de principiële bevestiging ervan. Eenvoudig, kort en begrijpelijk gezegd, stelde zij de samenleving op de basis van „De Rechten van de Mens en de Burger”, de prachtige leuze van de Franse Revolutie, die het nieuwe tijdperk inluidde. De negentiende eeuw zag de overwinning dezer gedachte, de democratie zette zich door en begon de opbouw van een waarlijk nieuwe wereld, waarin ieder gelijk was voor de wet en dezelfde rechten en kansen zou hebben.

De democratie is niet geworden, wat de fanatieke verkondigers en voorvechters er in glanzend idealisme van verwacht hadden. De overgrote massa der mensen is niet waarlijk bevrijd, maar bleef geketend in de greep der economisch sterkeren. De tegenstelling tussen kapitaal en arbeid ontwikkelde zich als die tussen almachtig meester en loonslaaf. Wie onbevooroordeeld toeziet, moet dit constateren. Maar democratie betekent toch: vrijheid, en ondanks alles is gebleken, dat dit woord onder haar bewind niet meer volkomen een leeg begrip was. De loonslaven hebben zich onder de democratie, gebruik makend van hun grondwettelijke rechten, kunnen organiseren en rebellie plegen tegen de meesters, die met de economische hand wilden terugnemen, wat zij met de politiek voor ieder hadden veroverd. De machtelozen zijn sterk geworden door solidariteit en hebben de machtigen gedwongen stuk voor stuk hun eisen in te willigen. De weinige wijzen onder deze machtigen hebben dit zonder wrok aangezien, beseffend dat de Rechten van de Mens, eenmaal als grondslag van de maatschappelijke opbouw geproklameerd,

niet het voorrecht konden blijven van een kleine groep uitverkorenen. Maar de grote meerderheid der bekrompener geesten onder hen hebben zich hardnekkig verzet tegen de natuurlijke ontwikkeling van de eenmaal te hunnen voordele veroverde democratie, die zij alleen begrepen als de voorwaarde voor hun onbeperkte vrijheid... om te heersen. Historische noch christenzin hebben dezen ervan kunnen weerhouden een stompzinnig, overwonnen en heidens egoïsme als leidend beginsel voor hun leven en daden te aanvaarden. Zij waren geen democraten, maar dwingelanden in hun hart. Zij waren niet tevreden met de waardigheid van leiders der vrij geworden mensen, zij wilden opnieuw onbeperkte heersers zijn over onmachtigen en rechtelozen, ongekroonde koningen der kapitalistische economie.

Het zijn deze heersersnaturen, die de democratie steeds ondermijnd hebben. Zij hebben de gelegenheid, haar te verraden en uit te leveren zonder aarzelen aangegrepen, zodra deze zich voordeed. Zij werden de promotors, de beschermheren en geldschietters van het fascisme. Zij bleven voorzichtiglijk achter de schermen, maar leverden de motorische kracht. In Mussolini en zijn buitenlandse navolgers meenden zij de zozeer verlangde mogelijkheid te zien, de steeds groeiende, voor hun heerszucht steeds gevaarlijker wordende arbeidersbeweging neer te slaan en daarna alle politieke en economische macht terug te brengen aan de „geboren” heren en heersers. Buiten de dictatoriale staten zijn er nog verdwaalde, verblinde geld- en industrie-magnaten, die zich vergapen aan deze bedriegelijke illusie. Hun collega's in Italië en Duitsland weten nu wel beter en betreuren hun kortzichtigheid. Ze zijn werktuigen geworden in de hand van harde dictatoren en derzelver corrupte, machtsdronken bendegenoten. En zij begrijpen niet, dat hun vrienden in het buitenland nog de schellen niet van de ogen gevallen zijn en dat ze niet al hun geld en invloed aanwenden om het ook daar opkomende fascisme te helpen neerslaan en de democratie te helpen redden ten koste van alles. Fascistische dictatuur betekent slavernij, ook voor de bezitters, ook voor de economisch machtigen. In de dictatuur is geen plaats voor heersers naast den dictator, ook niet voor economische. In de dictatuur is er maar één, die vrij denken en handelen mag: de dictator.

De droom der promotors van Mussolini en Hitler is wreed verstoord door de ontstellende werkelijkheid der fascistische practijk, die het land en al zijn inwoners knecht en uitmergelt tot de onvermijdelijke ineenstorting volgt. Geen enkele dictatuur, die de wereldgeschiedenis ooit zag, heeft zich kunnen handhaven. Zij zijn in bloed en tranen ondergegaan. De tranen der bedrogen volken, het bloed van be-

driegers en bedrogenen samen. Het zal de fascistische overweldigers niet beter vergaan. Maar welke gruwelen wachten onze wereld, eer de schande is uitgeroeid en het werk der waarachtige beschaving kan worden hervat?

En hoe is het mogelijk geweest, dat het zover kwam?

Dat is mogelijk geworden, doordat de democratie niet diep en zuiver leefde naar haar eigen beginselen, het minst van al in hen, die golden als haar beste vertegenwoordigers, haar leiders. Dat is mogelijk geworden ook, doordat het Christendom, na zoveel eeuwen zijn grote en hoge ethische beginselen niet levend heeft kunnen maken in de zielen en geesten van de belijders dezer leer, het minst van al in hen, die golden als zijn beste vertegenwoordigers, zijn leiders. Democratie en christendom, in theorie de twee machtige pijlers van de westerse beschaving hebben in de praktijk gefaald en falen nog iedere dag. Zij falen, omdat zij zich niet innerlijk, maar uiterlijk willen handhaven. Zij falen, omdat zij onvoldoende geleid worden, omdat hun leiders heersers willen zijn en blijven. Christenen dienen de wereld meer dan God. Democraten begeren de macht meer dan het recht. En zo rot een beschaving weg tot barbaarsheid...

Democratie is immers veel meer dan een staatsvorm alleen. Zij is een ethisch levensbeginzel. Zij wortelt in de achting en de liefde voor de Mens, de liefde voor de vrijheid en de hoogst bereikbare gerechtigheid, eerbied voor de gemeenschap. Niet enkel nationaal. Waarachtige democratie denkt evenals waarachtig christendom internationaal en kan niet tevreden zijn vóór haar beginselen overal in de wereld overwonnen hebben. Grote geestelijke principes eisen een apostolische gezindheid en zonder deze zijn ze machteloos, waardeloos, een leeg omhulsel met fraaie inscriptie.

Democratie bedoelt vrijheid zonder botte zelfzucht, gedisciplineerd door het hoogste gevoel voor verantwoordelijkheid: dat tegenover de gemeenschap. Gelijk heel veel andere begrippen heeft onder de democratie ook dat van macht een andere inhoud, een andere zin gekregen. Wie macht verwierf in de democratie, kreeg deze geleend door het volk, als vertrouwensman, als gekozen leider en bestuurder, beheerder van de volksvrijheden en de nationale belangen. Zijn hoogste en eerste taak is: bescherming en handhaving van de democratie, grondslag en draagsteen van staat, cultuur en volksleven. En deze taak eindigt niet bij de nationale bedrijvigheid. Elke nationale democratie is zedelijk verplicht de wereld-democratie te helpen handhaven en beschermen. De Rechten van de Mens kunnen niet ophou-

den aan de landsgrenzen, zij zijn en blijven een internationaal, een wereld-, een mensheidsbegrip. Geen nationale democratie kan lijdelijk toezien, als de democratie elders geschonden, vertrappt en omhals gebracht wordt, zonder daardoor zelf geschonden te worden, zowel innerlijk als uiterlijk. Zij is een morele waarde, en waarachtige moraal kent noch erkent grenzen. Dat doen alleen diplomaten en verblinde regeringen, die vergaten hoe en waartoe zij door de volken tot de macht geroepen werden.

In de democratie moet gelden, dat macht verplicht. Zij heeft de macht, die wil *heersen*, in de ban gedaan. De macht moet *dienen*. Zij dient niet de grootheid van de machtsdrager, maar de belangen van het volk, en daarnaast en daar bovenuit: het heil der mensheid, dat zij verzekerd acht door de beginselen der democratie. Deze macht is wijs en kan vooruit zien, zij is ruim en breed van opvatting en denkt niet aan zichzelf. Zo heeft de democratie zich de macht voorgesteld: een middel tot weldoen, niet langer een bevrediging van persoonlijke ijdelheid en heerszucht.

Hoe en door wie wordt de macht in de democratische landen uitgeoefend?

Door mensen, die er mee spelen als in de tijden vóór de democratie, niet tot heil, maar tot onnoemelijke schade van de volken, die nog niet geleerd hebben, de macht over te dragen aan de mensen met het juiste begrip en de goede gezindheid. De gekozen leiders der democratie zijn valse leiders, cynische heersersnaturen, die in wezen het volk verachten als de domme, gemakkelijk om de tuin te leiden massa, leiders, die niet geloven in de beginselen, die zij heten te vertegenwoordigen. Zij spreken met de mond over de voortreffelijkheid der democratie, maar in hun hart geloven zij in de autocratie en het recht van de sterkste. Zij willen heersen en niet dienen. Zij hebben de mond vol fraaie leuzen, maar zij voeren nooit en nergens iets anders dan machtspolitiek, zij hebben voor niets eerbied dan voor kracht, zij knoeien en konkelan door middel van de geheime diplomatie, deze uitvinding van Satan, de macht is hun geen middel meer, maar opnieuw doel, en wat uitgeworpen was als zedeloos en ondoelmatig, is allang weer in ere hersteld, stilzwijgend en langs slinkse wegen. Wat opgericht was als symbool en eerste werktuig van de nieuwe tijd, de Volkenbond, is listig ontkracht, veronachtzaamd en verlaten, omdat het nooit een bond was van volken, maar van on- en ten dele kwaadwillige regeringen. De machtige leiders der democratie hebben nooit werkelijk geloofd in de heilzaamheid en doelmatigheid van de Volkenbond. Zij kon-

den er niet in geloven, omdat zij hem niet werkelijk wilden. Te vast zaten zij geklonken aan de heerlijkheid van hun soevereine macht en geen grein wilden zij daarvan prijs geven. Zij hebben de Volkenbond verraden en verloochend, zoals zij de democratie hebben gedaan. Moet men, de verschijnselen van de tijd aanschouwend, niet tot de gevolgtrekking komen, dat in onze wereld noch christendom, noch democratie bestaan? In naam, ja! Zelfs zeer nadrukkelijk, luidruchtig, demonstratief. In wezen niet. Laten wij enkele der meest in 't oogspringende verschijnselen achtereenvolgens nagaan.

De democratie, winnaar van de wereldoorlog, schepper van de monsterachtige misgeboorte, die het Verdrag van Versailles heet, is begonnen met lijdzaam toe te zien, hoe in Italië de eerste grote aanval tegen haar stelsel werd ingezet. Een moderne condottiere, renegaat-katholiek, renegaat-vrijdenker, renegaat-pacifist, renegaat socialist, verzamelde wanhopigen en duistere elementen om zich heen, herstelde het bendewezen, blies de autocratisch-chauvinistische denkbeelden nieuw leven in, liet vroegere kameraden en geestverwanten, trouw gebleven aan hun idealen, mishandelen en vermoorden in hun eigen huis, te midden van hun kinderen, aan tafel bij de maaltijd, in bed naast hun vrouw, op straat, op de landwegen, in de bossen. De democratie vond het „een binnenlandse aangelegenheid”. Het uitgemergelde, door de oorlog gedesorganiseerde en gedemoraliseerde Italië, kon er niet tegenop. Het bende-hoofd, zwaar gesteund door de magnaten van handel, industrie en bankwezen, slaagde er in een staatsgreep te volbrengen, constitueerde zich als eerste minister, vernietigde grondwet en democratisch staatsbestel, nam als alleenheerser het heft in handen. De kleine koning mocht blijven voor de decoratieve schijn, mits hij op alles ja en amen zei.

Mussolini begon een politiek van bluff, afpersing en dreigementen, zwetste over de wedergeboorte van het Romeinse Rijk, blies zich ontzaglijk op, trapte het Italiaanse volk onder zijn dictatuur, bedroog dat volk en de hele wereld, vond de corporatieve staat uit en verklaarde die primair in alles. Een nieuwe Macchiavelli, die dezes schaamteloze leerstellingen schaamteloos in praktijk brengt. De fanatieke vrijdenker, die in zijn jonge jaren veroordeeld werd, omdat hij een Katholieke kerkdienst verstoord had, werd vroom en sloot een concordaat met het Vaticaan. De Heilige Vader kreeg een belachelijk en overigens zuiver symbolisch bedoeld wereldlijk gezag in de Vaticaanstad. Voor deze schotel linzen verkocht hij

zijn eerstgeboorterecht en erkende den usurpator, wiens weg bezaaid lag met lijken van onschuldige, geestelijke tegenstanders, als gelijkwaardige partij, als wettig regeerder en hoogachtbaar man. Onder de zegen van de Kerk ging het bendehoofd een grote toekomst tegemoet. Het Vaticaan had gefaald, de schijn boven het wezen verkozen, de wereld boven God, de aardse eer boven het martelaarschap; het dekte met zijn gezag de zedeloze heerschappij der horde, die zich met dolk en pistool een weg gebaand had naar de macht. Het maakte zich dusdoende medeplichtig aan de enorme misdaad, die bekroond werd door de mars naar Rome. Het heeft tijd en gelegenheid gekregen zich dit verraad aan de leer van Christus bitter te berouwen, en het is nog niet aan het eind van zijn moeilijkheden.

Wat deed de democratie, die haar beginselen bezoedeld, beledigd en vermoord zag door de benden der duisterlingen? Zij stuurde haar gezanten naar „de eerste minister” van Italië, om hem buigend hun hulde te betuigen. Zij steunde hem in zijn bloedige opmars door zich te onthouden van verzet of waarschuwing, later door hem te eerbiedigen als de sterke man, zij vertelde stralend, dat nu de treinen op tijd vertrokken en zelfs aankwamen, en dat Mussolini derhalve een groot man was. Zij duldde zijn parvenu-achtige aanmatiging, zij bukte voor zijn gebulder, zij liet hem zijn gang gaan, zij tolereerde, dat in Italië elk spoor van democratie werd weggebrand. Het bendehoofd had overwonnen, hij werd erkend en geëerd als een staatsman, men legde hem geen moeilijkheden in de weg, maar stond hem leningen toe.

De opzienbarende, hondslafhartige moord op den edelen Matteotti dreigde een ogenblik zo grote verontwaardiging in de wereld te wekken, dat de troon van de dictator begon te wankelen. Zo weinig steun gaf de democratie aan de wereldwoede, dat Mussolini een jaar later de moordenaars kon laten vrijspreken na een proces, dat een hoon was en een kaakslag voor het geweten, en de democratie handhaafde haar gezanten als voorheen.

Mussolini, kwaad geworden over een belediging van de Italiaanse waardigheid, liet een stad op Korfoe van zee uit bombarderen, onschuldige burgers doden in volle vreedstijd, zonder een spoor van recht, de daad van een dol geworden barbaar. Wat deed de democratie? Zij mopperde binnensmonds, en liet haar gezanten waar zij waren. Zij voelde zich niet te hoog om vriendschappelijke betrekkingen te onderhouden met een land, dat geregeerd werd

door de man van wie dit redeloze en zedeloze bevel was uitgegaan. Dat fascisme moord betekent, was eens te meer gebleken, maar dat was geen reden om den bedrijver van de wandaad te isoleren buiten de gemeenschap der fatsoenlijke staatslieden.

Onder een belachelijk en doorzichtig voorwendsel werd Abessinië, op voorstel van Italië enkele jaren vroeger toegelaten als lid van de Volkenbond, een staat, hard werkend om vooruit te komen en de beschaving te bevorderen, door het Italië van Mussolini aangevallen, met vliegtuigen en gifgassen uitgemoord en veroverd. En waarachtig, de democratie kwam in beweging. De Volkenbond organiseerde sancties. Dat was lastig voor Italië, maar het kon doorvechten, want b.v. benzine viel niet onder de contrabande en het Suezkanaal zette zijn sluizen wagenwijd open voor de transporten munitieschepen van den conquistadore. Abessinië werd geroofd. Wat deed de democratie? Zij aanvaardde het voldongen feit en hief de sancties op. Zij treuzelde nog wat voor de goede vorm, maar successievelijk kwamen de gezanten terug met geloofsbriefven, gericht aan Z.M. den Koning van Italië, Keizer van Ethiopië. De roof was gelukt, de rover werd als wettig bezitter van het geroofde erkend.

Zelfs het opzienbarende boek van Maarschalk De Bono, waarin deze met kennelijke genoegdoening schaamteloos onthulde, dat de verovering van Abessinië al ruim twee jaar tevoren was vastgesteld en voorbereid, en dat het beruchte incident van Wall Wall slechts een loos comeditje was geweest, zelfs deze ongehoord brutale en honende bekentenis, door Mussolini bovendien eigenhandig van een voorwoord voorzien, kon de democratische wereld niet tot energieke optreden zwepen. De democratische diplomaten ruggen kromden zich voor als na, hoffelijk en onderdanig voor den geweldenaar. Is het wonder, dat zijn borst nog hooger zwelt en dat hij de democratie nog bloediger hoopt te honen?

Het Vaticaan steunde de rooftocht met zijn geld en gezag, ter bevordering der komst van het Rijk van Koning Christus, dat blijkbaar gifgassen, tanks, vlammenwerpers en bombardementsvliegtuigen niet versmaadt als instrumenten ter bevestiging van de christelijke naastenliefde.

De Negus zwerft in ballingschap en mag niet in Genève komen. Hij verliest de processen, die hij voert om zijn persoonlijke eigendommen terug te krijgen.

Het Vaticaan en de democratie berusten in geweld en gruwelijk onrecht. Zij eren de geweldpleger als een gelijkwaardige in hun

kring. Zullen zij niet eerder in actie komen dan op het ogenblik, dat de wurghand naar hun eigen keel reikt? Komen zij alleen in verzet, als zij vrezen voor hun eigen bestaan? In dat geval hebben zij alle aanspraak op zedelijk aanzien verloren. Het laagst ontwikkelde dier doet hetzelfde.

Alle fouten en zonden wreken zich. Het Verdrag van Versailles was een enorme fout en een doodzonde. Een monstrum van bruuft egoïsme, wraakzucht, politieke en economische kortzichtigheid en overwinnaarsverdwazing. De „democraten” der geallieerde landen brulden als Shylock om hun pond vlees. De Republiek van Weimar, die een beslissend element had kunnen zijn in de organische wederopbouw van Europa, geruïneerd en leeggebloed in de afschuwelijkste aller oorlogen, werd onder een druk gezet, waaronder zij moest bezwijken. De democratische staatslieden (hm!) verstonden stemmen noch tekenen. De goed-willende leiders van de Republiek konden geen verzachting van betekenis verkrijgen. Het land werd gestort in een ononderbroken nijpende crisis. Het volk werd zo toegankelijk gemaakt voor de lokstem van elk extremisme, voor het zinloze gebral van elken verlossing belovenden kwakzalver en demagoog. Maar zelfs de abnormale groei van het onbeschrijflijk stompzinnige, barbaars ruwe en volstrekt gewetenloze nationaal-socialisme was niet voldoende om de onbekwame, in machtsbewustzijn verstarde „staatslieden” der grote democratieën de ogen te openen voor de dreigende gevaren, die hun overwinnaarspolitiek opriep. De opgezweept, overigens dillettantische en weinig oprechte vrees voor het communisme deed deze democraten het nationaal-socialisme, waarvan zij de onuitsprekelijke bestialiteit niet wilden zien, heimelijk aanmoedigen en bevoordelen. De kortzichtigheid en belangzucht dezer leidende staatslieden maakte van Duitsland eerst een hongerkamp en toen een moordhol. Niet ten onrechte heeft Victor Marguéritte Hitler „fils de la Ruhr” (zoon van de Roerbezetting) genoemd. Juister nog ware het even verder terug te zien en hem „fils de Versailles” te noemen. De democratie faalde jammerlijk, toen zij het Verdrag van Versailles doordreef en met weergaloze hardheid uitvoerde, daarmee haar eigen beginselen verloochenend. Maar zij faalde eerst recht en volkomen erbarmelijk, toen Hitler en zijn gezellen aan het bewind kwamen en het spoedig iedereen duidelijk werd, wat dit ging betekenen.

Ontstellend en ongelooflijk is het, wat de democratie geduld heeft van het Derde Rijk en hoe zij reageerde en nog reageert op de weerzinwekkende methoden, die het toepast tegenover zijn weerloze burgers en tegenover de absoluut niet weerloze, maar steeds aarzelende en lankmoedige democratische buitenwereld. Moet men niet tot de conclusie komen, dat de democratie niet geschikt over één enkelen vastberaden, vooruitzienden en daadkrachtigen staatsman, bereid tot ingrijpen? Aan de honende en tergende onbeschoftheid der heren in Berlijn en Rome kan men precies de afmetingen schatten der democratische staatslieden. De bazigheid der geallieerde regeringen, hun grote mond tegen de neergeslagen vijanden, hun vastbeslotenheid om af te dwingen wat niet aanstonds gegeven werd (kòn worden)... het is alles verdwenen, ineengeschrompeld, weggeblazen door de storm van oorverscheurend gebrul, waarvan het centrum in Berlijn ligt. Verbazingwekkend is het. En eindeloos beschamend...

Hitler verscheurt het Verdrag van Versailles en weigert de schulden van Duitsland te erkennen en te betalen. De democratie pruttelt bedremmeld tegen, maar laat het geschieden. De nazi-horden vervolgen Joden en pacifisten, socialisten en vrijmetselaars, communisten en liberalen en Duits-nationalen, protestanten, die weigeren de suprematie van de staat boven God te erkennen, katholieken, die hun godsdienst trouwer willen zijn dan den Führer, kortom een ieder, die het waagt in onderdelen anders te denken dan de bezetenen van het partijbureau. Deze vervolgingen nemen afmetingen en vormen aan, die de duisterste tijden der geschiedenis nauwelijks hebben gekend.

Het Vaticaan, ondanks de bloedige tekenen aan de hemel, sluit ook met deze overweldigers en mensenschenders een concordaat. Safety first! De geslepen diplomaten, de gedegen kenners en doorgronders van mensen hopen voor hun Kerk iets goed te bereiken door de bloedige hand ook van deze dictatuur te drukken... Beschamend... De democratie, die in bloedige revoluties de mensenrechten op de tirannie veroverde en ze heilig verklaarde voor het geweten en primair in de menselijke samenleving, zij steekt geen hand uit om aan de cultuurschande een einde te maken door een weloverwogen gezamenlijke actie tegen het land, waarin de geweldenaars woeden.

Hitler bouwt in ijltempo een nieuw, enorm leger op, bouwt zwermen oorlogsvliegtuigen, bezet onverwacht de Rijnstrook... De democratie mummelt wat vage protesten, waar Berlijn om grinnikt en verder geen nota van neemt. Na een periode van intimidatie en

terreur valt het Saargebied door een volksstemming aan welks zuiverheid niemand gelooft, ondanks het toezicht van een internationaal legertje, aan Duitsland terug, en wordt hoffelijk uitgeleverd met de toekomstige slachtoffers van de bruine ploegen.

Hitler laat zich roepen door zijn nazi-knechten in Oostenrijk en marcheert er met vliegende vaandels en slaande trom binnen, laat zich huldigen als bevrijder en trapt onverwijld alles in elkaar wat geen nazi is, folter- en moordpartijen door S.A. en S.S. leren zelfs de verschrikte Oostenrijkse partijgangers begrijpen, welk beestachtig systeem zij binnengehaald hebben. Kardinaal Innitzer haast zich den usurpator zijn hondentrouw te betuigen en overdekt daardoor de Kerk opnieuw met schande. Spoedig zal hij ondervinden, dat zijn gefleem hem noch de Kerk zelfs maar een zweem van veiligheid of welwillendheid heeft gewaarborgd...

De democratie ziet hoofdschuddend toe, keurt ernstig af, wat er gebeurt, vindt het waarlijk ongehoord. Maar alles wat zij verder doet is smoesjes en methoden uitdenken om zich de verjaagde en beroofde joden en andere slachtoffers van het lijf te houden. Het was dezelfde democratie, die steeds met grote dapperheid, vastberadenheid van dreigementen en een rechtschapen gezicht elke poging tot „Anschluss" verijdeld had, toen het nog logisch en nuttig geweest zou zijn, het kleine monsterstaatje-zonder-levensvatbaarheid bij de Duitse Republiek te voegen: het Verdrag van Versailles mocht niet geschonden worden... Tegenover de redelijke wensen van een democratische republiek: casus belli... Tegenover de gewelddadige roof door de dictatuur: aanvaarden van het voldongen feit...

Mussolini, die vroeger bij een bedreiging van Oostenrijk door Hitler aan de Brenner gemobiliseerd had, bleef deze keer thuis. Hij had ontdekt, dat een „as Rome-Berlijn" de democratie heel aardig de stuipen op het lijf kon jagen. Hij veracht Hitler, vindt diens methoden ondoelmatig, maar nu hij een voordelige mensenhandel met hem sluiten kon — de enige hard onderdrukte Duitse minderheid in Europa is die van het door Italië geannexeerde Zuid-Tirol, zuchtend onder de zware fascistenlaars, en de grote beschermer van al wat Duits is, Hitler genaamd, laat ze daar zuchten en verklaart de Brenner tot eeuwige grens tussen Duitsland en Italië — en daarnaast bovendien bereiken kan, dat de democratie nog benauwder en gedweeër wordt, drukt hij hem aan zijn broederhart, en even eeuwig als de Brenner-grens staat de as Rome-Berlijn... Of de volken er ook zo over denken, is een kwestie van ondergeschikt belang: volken

juichen of vloeken spontaan, al naar de bevelen van de gewapende handlangers der dictatoren luiden.

Dan volgt de diep beschamende, hartverscheurende geschiedenis van de vernietiging der Tsjecho-Slowaakse Republiek.

Men kan toegeven, dat deze republiek in zijn kunstmatige constructie een der talloze fouten van Versailles was. Maar men kan niet ontkennen, dat onder Masaryk en Benesj de samenstellende delen hecht en hechter aaneengroeiden, en dat de Duitse minderheid in het Sudetengebied op geen enkele wijze meer onderdrukt werd. Maar het nationaal-socialisme exploiteerde er zijn creatuur Henlein, die wroette als een woelmuis en ononderbroken landverraad pleegde ten gunste van zijn Berlijnse lastgevers. De vrees voor wat er gebeuren kan als onverhoopt de dictator het land onder de voet zou lopen, moet in deze soort gevallen een zo machtig element geacht worden, dat de werkelijke gezindheid van de meerderheid des volks niet meer te beoordelen valt.

Tsjecho-Slowakije was gesticht en sterk gemaakt, omdat het een bolwerk moest zijn van de geallieerde macht in Centraal Europa, een der bolwerken tegen het gevreesde Sovjet-Rusland. Frankrijk en Engeland hadden herhaaldelijk gezworen, dat Tsjecho-Slowakije intact moest blijven en hoe ze nooit zouden dulden, dat iemand ook maar met een vinger raakte aan hun beschermeling, die immers voorbestemd was hun zulke gewichte diensten te bewijzen en een laatste betrouwbare voorpost der democratie in Midden Europa bleef.

Maar toen Hitler door de radio, onder een stroom van scheldwoorden en beledigingen aan het adres van president Benesj, het hoofd van een bevriende staat, verklaarde, dat hij nemen zou, wat hem niet gegeven werd, en dat zijn legers klaar stonden om te marcheren — toen voelde de opperdemocraat Chamberlain, dat zijn voor gevoel hem niet bedrogen had en dat hij voorbestemd was om de Europese vrede te redden. En samen met die twee andere onverdenkbare democraten Daladier en Mussolini, vloog hij naar München. In schone censgezindheid verrieden en verkochten zij den machtelozen kleinen vriend Tsjecho-Slowakije, gooiden hem met priesterlijk gebaar voor de huilende nazi-wolven en beloofden trouwhartig, dat ze nauwgezet zouden toezien, dat het verscheuren van de prooi geschiedde volgens de beschaafde methoden, die zij hoogst persoonlijk waren overeengekomen. Och arme! zelfs daartoe zijn de grote, zo welgezinde arbiters niet in staat gebleken! Maar zij keerden in triomf terug naar huis en lieten zich bejubelen als redders van de vrede en

de democratische beginselen, die zij hadden versjacherd, bezoedeld en met voeten getreden. De dictatoren juichten ook...

* * *

Spanje is door het oproer van fascistische generaals en officieren tot een hel gemaakt. Een wettig gekozen regering, langs volkomen normale democratische weg aan het bewind gekomen, werd aangevalen door rebellerende troepen onder aanvoering van den uitgesproken fascist generaal Franco. Onder de zegenwensen van den paus trekt deze brave zoon der Kerk met gehuurde Mohammedaanse Moren en het uitschot van een vreemdelingenlegioen zijn vaderland binnen, waar de overmacht van clerus en adel verslagen lag, en een vrij volk een democratische staat wil opbouwen, eindelijk verlost van de verstikkende druk ener overheersende klik van kerkelijke en wereldlijke uitzuigers, die Spanje eeuwen lang hadden uitgemergeld.

Wat doet de democratie? Snel zij de democratische regering te hulp om nu althans Spanje te helpen behoeden voor een fascistische overstroming en al de gruwelen, die daar onvermijdelijk bij horen?

Neen. Zij helpt ijverig het belachelijke kletspraatje verbreiden van het bolsjewistische gevaar in het republikeinse Spanje (de communisten hadden er twee, zegge en schrijve *twee procent* der stemmen behaald!), en heimelijk begunstigt zij de rebellen, die hun ware aard en gezindheid verloochenen noch verbergen, en in de gebieden, waar zij meester zijn een zo bloedig en laaghartig bewind voeren, als de onbeschaafdsten barbaren nauwelijks zouden durven.

De fascistische dictaturen steunen de fascistische rebellen openlijk, op ongehoord brutale wijze en op nooit geziene schaal. Met troepen en oorlogsmateriaal. Zij leggen vlootbases en vlieghavens en forten aan op voor Frankrijk en Engeland uiterst kwetsbare plaatsen, en ontkennen tegelijkertijd harstochtelijk dat zij het doen.

De democratie, schuilevinkje spelend achter de vrees voor het bolsjewisme, laat het gebeuren. Zij vindt de bespottelijke en laffe comedie uit van de niet-inmenging. Fascisten en nazi's juichen het denkbeeld geestdriftig toe, bezweren dag aan dag hartelijk hun trouw aan dat schone beginsel, sturen dag aan dag soldaten, deskundigen, vliegtuigen, kanonnen, tanks en munitie. Zij schateren om de goedgelovigheid der ingedommelde democratie, bedriegen, honen haar openlijk. Mussolini huldigt in 't publiek de Italiaanse legionnaires en luchthelden, publiceert verlieslijsten en bezweert bij elke gelegenheid zijn onwankelbare trouw aan de non-interventie... wier commissarissen van tijd tot tijd gedood worden aan boord van neutrale schepen

door Italiaanse of Duitse bommenwerpers. Chamberlain, als goed democraat, gelooft de woorden van Mussolini meer dan de feiten. De boze wil, de barbaarsheid, de moordzuchtige immoraliteit van Franco en zijn fascistische bondgenoten demonstrenen zich elke dag op ontstellende wijze. Onder openlijke goedkeuring van het hoogste gezag der Katholieke Kerk. Onder stilzwijgende goedkeuring en passieve medewerking der democratieën. De koelbloedige wreedheid van de bombardementen op open steden, de aanvallen met mitrailleurs op troepen vluchtende burgers, vrouwen en kinderen, de piraterij ter zee en uit de lucht, niets kan de democratie bewegen tot de maatregelen, die in korte tijd een eind zouden maken aan de beestachtige slachterij in Spanje. Chamberlain weet niets van woordbreuk zijner lieve fascistische vrienden. Hij is wel bedroefd over de burgeroorlog, maar het gaat hem immers niet aan! De paus zwijgt en als hij spreekt is het om Gods zegen af te smeken over het hoofd van zijn trouwen zoon Franco, de democratie pleegt consequent niet-inmenging, helpt het fascistische gespuis door daadloze medeplichtigheid, huichelachtig, laf, kortzichtig, blijk gevend van een algeheel gemis aan historisch, psychologisch, politiek en economisch inzicht. Want de overwinning van Franco zal de overwinning zijn van Mussolini en Hitler. Frankrijk en Engeland zullen aanleiding te over hebben zich hun laf en dom verraad aan de democratische beginselen en de eenvoudigste menselijkheid bitter te berouwen. Maar berouw komt steeds te laat...

Het kapitalistisch en imperialistisch geworden Japan, de ongemeen begaafde, volijverige en gewetenloze leerling der Westerse beschaving, begint zonder oorlogsverklaring een ware verdelgingsoorlog tegen het oude China, dat bezig is met pogingen zich op democratische grondslag te hervormen. De ontzettendste gruwelen worden gepleegd onder de ogen der vertegenwoordigers van de Europese en Amerikaanse democratieën. China is lid van de Volkenbond, maar de Volkenbond laat China in de kou staan, zoals het deed met de Negus, zoals het doet met Spanje. De oorlog in de ban. De aanvaller machteloos gemaakt door gezamenlijk krachtig optreden. Waar zijn de schone leuzen gebleven? Opgeborgen in het archief der verscheurde verdragen, geschonden beloften, gebroken eden, verloochende idealen, verraden trouw.

Niet-inmenging. Denk alleen aan uw eigen belang. Laat ze moorden, branden, verwoesten, burgers verdelgen... Bemoei u niet met andermans ruzie, met andermans misdaden, tenzij je eigendommen in 't gedrang komen... Ben ik mijn broeders hoeder?...

De democratie staat onverschillig toe te zien, geeft nauwlettend acht of haar soms geen schade berokkend wordt, protesteert dan met klem en soms zelfs met succes. Maar de misdaad laat zij gebeuren. Haar geweten spreekt niet. Geweld, dat overwint, wordt wéér recht, als voor duizend, voor tienduizend jaar. De democratie faalt over heel de linie, haar humanitaire beginselen, haar staaslieden, haar macht, haar idealisme.

Het stompzinnige, wetenschappelijk bespottelijke, menselijk verfoeilijke „rassisme”, door botte hoogmoed en platte hebzucht uitgebroed, voert onder de nazi-Duitse grondigheid tot de afschuwelijkste excessen, die niemand onzer in zijn ergste fantasieën voor mogelijk had gehouden in de twintigste eeuw. Bakersprookjes uit lang overwonnen gewaande dagen, honderdmaal weerlegd, worden gehanteerd als wetenschappelijke argumenten, „bewijsmateriaal”, om mishandeling, roof, mensenjacht te rechtvaardigen. De beestachtige vervolgingen nemen een steeds misdadiger, onmenselijker karakter aan, drijven in steeds versneld tempo honderdduizenden tot wanhoop, in ondergang en dood. Na duizend pijnigingen en vernederingen, een nieuw dekreet, door een duivel uitgedacht, door zijn gebroed uitgevoerd. Joden worden uit hun huis, hun zaken gehaald en in ijltempo naar de grens gevoerd, als slachtvee, zonder geld, zonder bagage, zonder warme kleren, zonder dekking voor de nacht, zonder te weten waarheen, uitgeladen waar het Duitse machtsgebied ophoudt, voortgedreven met geweerkolven en trappen van solide laarzen, weg uit het heilige land der Germaanse cultuur... Het grensland wil ze niet opnemen. Als verworpen dieren zwerven ze in een strook niemandsland, tussen twee wallen van wapens, hongerig, verkleumd, ziek, waanzinnig van angst en wanhoop... De wereld roept ach en wee over „die arme Joden”, maar de heilige toorn, die tot grootse daden voeren kan, breekt niet los. De democratie, de menselijkheid heeft haar geweten in slaap gesust en redt zich met de voze schijn van voos beklag.

Een van verdriet en wanhoop half krankzinnig geworden zeventienjarige knaap, een Joodse vluchteling in Parijs, schiet in de verbijstering om het lot zijner gedeporteerde ouders een Duitse gezantschapssecretaris neer. Dat is het sein tot een „spontane” uitbarsting van volkswoede in het Derde Rijk.

Niemand kan er aan twifelen, dat deze furie is gecommandeerd en gedirigeerd door de Duitse regering. Het zijn de bruine roof-, moord- en brandbenden der S.A., die juichend het pogrom leiden. Synagogen gaan overal in vlammen op, eerbiedwaardige heiligdommen,

sommige vol onvervangbare antieke kunstschaten, sieraden van oude en moderne bouwkunst, tempels, waar ieder cultureel denkend mens de handen afhoudt, wat er ook gebeure. Huizen, winkels worden vernield, leeggeplunderd, Joden, vrouwen, grijsaards, kinderen mishandeld, in de nacht de straat opgejaagd, hoevelen er vermoord zijn wordt ons niet onthuld. Voor een milliard schade richten de woestelingen aan. De benden, die de regering uitzond. De regering decreteert, dat de Joden zelf de schade moeten laten herstellen en betalen. Maar de verzekeringspremiën, die de schade dekken, zullen worden geïncasseerd en behouden door de verontwaardigde, zozeer door de misdadige Joden benadeelde staat van de merkwaardige heiligen der laatste dagen, de nazi's. Bovendien moeten de boosaardige Joden met nog een milliard mark het leven van de arme vermoorde gezantschapssecretaris honoreren. Geld voor vergoten bloed... oud Germaans recht.

Twee milliard mark. Als wij er twee milliard bijtellen, die men de Duitse Joden sinds de regering der nazi's „aan het bewind kwam”, heeft ontnomen, dan heeft een groep Duitse burgers, één procent uitmakende van het Duitse volk, in enkele jaren tijd vier milliard mark moeten offeren om de hebzucht der overwinnaars — wien zij overigens niets misdaan hadden! — enigszins te bevredigen. Omgeslagen over een groep, zo groot als het ganse Duitse volk betekent dat 400 milliard... in zes jaar tijds. En deze afpersers van „oorlogsschatting” schreeuwen de wereld vol van verontwaardiging over de harde hebzucht van het Verdrag van Versailles... De democratie kan nu wel ongeveer uitrekenen wat zij te betalen zal krijgen als zij deze dictatuur zo sterk laat worden, dat zij er door kan worden overwonnen...

Energiek en zonder schaamte of terughouding gaat het Derde Rijk voort op de ingeslagen weg. Weg met de Joden! En die we niet kwijt kunnen raken, zullen we opbergen in Ghetto's, gebouwd op de ongezondeste gronden, die we vinden kunnen. Zij zullen gele linten of strikken moeten dragen en alleen vuil werk mogen verrichten. Geen burgerrechten, geen mensenrechten, opgedreven als vee, vogelvrij verklaard, bestemd om uitgeroeid te worden.

Wie vluchten kan, vlucht. Naar alle grenzen vluchten zij, verdoemd van schrik en angst, half waanzinnig van verdriet en wanhoop. Ouders zonder hun kleine kinderen, kinderen zonder hun ouders, want de gezinnen werden uiteengeranseld als waren het nesten gevaarlijke dieren. Duizenden, tienduizenden verdringen zich om weg te komen uit de hel.

Een golf van ontzetting, weersin, verontwaardiging en woede gaat

door de wereld en haar pers. Behalve door die van Italië, waar Mussolini, ter versteviging van de as Rome-Berlijn en ter verdere intimidatie van de democratie, óók de rassenleer en de hoge zuiverheid van het Italiaanse ras ontdekt heeft en met aan Neurenberg ontleende wetten zijn rassennadel gaat botvieren.

Tegenover het harde oordeel der wereld publiceert het officiële orgaan van de S.S. „Das Schwarze Korps” — in Duitsland of Italië verschijnt geen politieke uiting in de pers zonder goedkeuring der regering — het ongelofelijke dreigement, dat, wanneer nog eenmaal een Joodse of Joods geïnspireerde aanslag op een nazipersoonlijkheid in het buitenland plaats heeft (en zijn niet alle misdaden door Joden geïnspireerd?) als represaille zonder uitstel alle Joden in Duitsland zullen worden vermoord. Alle Joden. Vijf- à zeshonderdduizend mensen!... De verdierlijking van individuen, die een dergelijke mensenslaching niet alleen in woede durven overwegen, maar er na koel overdenken in hun pers ten aanhore van de ganse wereld in alle ernst mee durven dreigen, kan geen beschaafd mens zich meer voorstellen. Maar in het Derde Rijk vormen zij een élite, de bewakers en troetelkinderen van het hoogste gezag in Duitsland, het uitgelezen „Schwarze Korps”... Zij vormen de keurbende der Duitse regering, waarmee de democratie van Europa „vriendschappelijke betrekkingen” onderhoudt...

Ja, de democratische volken en hun pers zijn diep verontwaardigd over de gruwelijke roof- en moordpartijen en de walgelijke domheid van de boosaardige rassenleer. Maar wat doet de officiële democratie? Wat doen de grote mannen der machtige staten? Wat doet Chamberlain, wat doet Daladier? Zij geven voorzichtiglijk afkeurende, zelfs bedroefde vermaningen. Maar wat doen zij, de representanten der democratie? Zij doen niets!

Of ja, toch! zij doen wel wat: zij sluiten hun grenzen voor de wanhopige vluchtelingen, over wier lot zij ach en wee roepen! Dat doen zij, de democratische landen, die vrijheid van de burgers en de rechten van de mens in hun vaandel geschreven hebben.

Nederland heeft in een lange traditie de erenaam verworven een land te zijn met een ruime opvatting omtrent het asylrecht. Het is er niet slecht bij gevaren. De Joden en de Hugenoten, hier opgenomen in voor hen fatale tijden, hebben Nederland geestelijk en materiëel vooruit gebracht.

Nederland heeft het voorrecht nog steeds een christelijke natie te zijn. Sinds enige jaren wordt het zelfs weer geregeerd op positief christelijke grondslag. De ministers Colijn en Goseling zijn kop-

stukken van grote partijen, die ieder voor zich de eer opeisen het enig ware christendom te vertegenwoordigen, en die samen de wereld trachten te tonen, waartoe een natie, door zulke hoge beginselen beziel, in staat is.

Welnu, Nederland met zijn positief christelijke regering is een afschrikwekkend voorbeeld geworden van dorre ambtelijkheid, belangzuchtige hardvochtigheid, onchristelijke liefdeloosheid. De schriftgeleerden en farizeeërs gaan de gewonde en uitgeplunderde medemens met een hol woord van beklag voorbij. De wacht is op den barmhartigen Samaritaan, maar dat die *niet* uit Den Haag zal komen is nu wel duidelijk geworden.

Er wordt ons voorgerekend, dat wij ons de weelde der barmhartigheid niet kunnen veroorloven. Waar staat echter in het evangelie, dat men eerst moet rekenen en dan zijn barmhartigheid aanpassen aan de uitkomst der calculatie? Waar bovenal staat geschreven, dat de christen uit overwegingen van eigenbelang een medemens terug mag jagen in het vuur, waaraan hij ternauwernood, gewond en doodsbenuwd, ontsnapte? Zonder dat de christen schade lijdt aan zijn ziel? In welke hogere en diepere zin is de christen, die een ontvluchte gemartelde opnieuw overlevert aan zijn beulen, beter dan deze ontmenste folteraars? Hij kan zich de ere naam van christen blijven aanmatigen, maar voor het geweten is hij een verloocheenaar van het eerste en hoogste gebod: dat der liefde. Als wetsparagrafen de christen verhinderen naar zijn leer en overtuiging te handelen, dan overtreedt hij de wet, omdat hij God meer moet dienen dan de wereld. En als hij het voorrecht heeft, minister te zijn, dan doet hij de paragrafen wijzigen en brengt de wet in overeenstemming met de leer.

Zuinig als een op zijn gering voordeel gespitsde krentenweger pleegt Nederland-als-staat de barmhartigheid tegenover de verdreven, beroofde, gemartelde medemens, mopperend en nors controlerend papieren en bestaansmogelijkheden. Velen dezer ongelukkigen zijn in waarheid stervenden, omdat de dood in een of andere afschuwelijke vorm hen wacht, als zij teruggestuurd worden naar de bruine hel van het Derde Rijk. Vraagt men stervenden naar hun papieren, en laat men ze sterven als ze deze niet kunnen vertonen? Laat men ze sterven, als ze niet bewijzen kunnen, dat ze geen last zullen veroorzaken, wanneer men hun het leven schenkt? Ja, zeggen de Nederlandse regeerders-op-positief-christelijke grondslag, dan moeten ze maar liever sterven, want wij hebben al last genoeg... en wij zijn niet verantwoordelijk!... O ja, Excellenties, dat zijt gij wel, voor uw geweten en uw God zijt gij dat wel. En zo gij die

verantwoordelijkheid loochent, noem u dan geen christen meer, want Christus zal u uitspuwen om uw lauwheid en uw armhartigheid...

Het christendom faalt zoals de democratie gefaald heeft.

Waarom?

Omdat christendom noch democratie waarachtig leven in de harten, zielen en geesten van de groten der aarde, die christendom en democratie heten te dienen en te leiden, en die niets dienen dan de Mammon en de geslepen duivel van de Macht...

* * *

Neen, er is geen waarachtige democratie in onze maatschappij. Hoe zou het kunnen? Onze maatschappij is een kapitalistische maatschappij en zij kon geen andere dan een kapitalistische democratie voortbrengen. Een democratie, wier tendenzen meer kapitalistisch dan democratisch blijken. Het kapitalisme had voor zijn ontwikkeling een zeker soort democratie nodig: een, die het een grote mate van vrijheid gaf en het de macht liet om de vrijheid van anderen zo ver in te perken als in het belang van het kapitaal noodzakelijk werd geacht. Het kapitalisme heeft de democratie aanbeden, zolang het er zelf in kon heersen, niet minder oppermachtig en exclusief dan vroegere autocraten. De democratie bleek echter voor de heersende bourgeoisie, de voormalige derde stand, een tweesnijdend zwaard: zij hield de mogelijkheden voor een vierde stand in, zich naar voren en omhoog te werken, te dingen naar de volheid des levens, naar de erkenning ook voor hem van de Rechten van de Mens en de Burger. Sinds die vierde stand de democratie leerde gebruiken om zijn heren de ene concessie na de andere af te dwingen en zijn leden als volwaardige mensen en burgers erkend wilde zien, als gelijke met gelijke verhandelend met de meesters over arbeidsvoorwaarden, sociale wetgeving en maatschappij-inrichting, begon de vurige democraten der burgerlijke wereld het vage gevoel te bekruipen, dat zij met de democratie het Paard van Troje hadden binnengehaald. Als zij door de democratie hun machtspositie, hun machtsheerlijkheid, hun bevoorrechte plaats in de samenleving moesten verliezen, bleef er voor hen weinig aantrekkelijks aan die democratie over, had zij voor hen uitgediend. Want de tijd, dat een idealistische derde stand de rechten van de mens opeist *voor de mensheid* was lang voorbij. De erfgenen der revolutie groeiden in het burgerlijk tijdperk naar een zelfvoldaan machtsbewustzijn en een superioriteitsgevoel, dat enkel voor zich

behouden wilde, wat het gewonnen had, niet het verder geven ter hogere ontwikkeling aan nieuwe groeperingen, historisch gegroeid naar de kracht voor een historische taak.

En zo is het te verklaren, dat de zich bedreigd voelende machtigen der bourgeoisie dadelijk sympathie voelden voor het vastberaden en brutaal opdringende fascisme, dat het „leidersprincipe” huldigde, blinde gehoorzaamheid en onderwerping van de massa eiste, wist wat heersen en overheersen was. In de fascistische benden meenden zij de hulptroepen te zien, waarnaar zij al zo lang hadden uitgekeken, gewetenloze soldeniers, die tegen betaling alles zouden doen, wat van hen verlangd werd. Ze zouden de arbeidersbeweging kapot slaan en heel die gevaarlijk geworden democratie wegvegen, en dan zouden de machtigen, die hun veldtocht betaald hadden, weer werkelijk machtigen zijn, onbelemmerd door humanitaire wetten en sentimentele tendenzen kunnen heersen, baas in eigen huis, baas in de wereld. De dictator, door hen gemaakt, zou gaarne hun dienaar blijven, dankbaar voor de gewichtige diensten.

Maar dit was een historische en psychologische blunder van de eerste grootte.

Dezelfde fatale blunder, die de Russische arbeiders begingen, toen zij na de gewonnen revolutie de bodem der democratie verlieten en de dictatuur van het proletariaat proclameerden.

Dictatuur immers betekent: een dictator. En de dictator is een figuur, die zich in de historie maar al te duidelijk aftekent, naar onveranderlijke noodzakelijkheden handelt en handelen moet. Niet voor zijn genoegen, misschien niet eens altijd omdat het hem innerlijk bevredigt, maar omdat hij een dictator is en het wil blijven, het móet willen blijven door de nooit meer tot rust komende stuwkracht van de daad, die hem tot dictator maakte.

Hij kan niets of niemand op gelijke hoogte naast zich dulden. Als een overal zichtbare toren moet hij ver boven alles en allen uitsteken. Om zijn absolute macht te rechtvaardigen moet hij aldoor bewijzen, dat hij in alles gelijk heeft, alles beter weet en kan dan wie ook. Als zijn macht steunde op recht en de vrije wil van het volk, zou hij een stralende figuur zijn, bewonderd, gevierd, aanbeden als een held, een vader, een afgod. Hij forceert een *schijn* van deze volksgezindheid door zorgvuldig voorbereide en gedirigeerde manifestaties ervan, die door zijn knechtenpers nog tot in het mate-loze worden opgeblazen. Maar hij omringt zich met een zwaar gewapende en beproefde lijfwacht en overstroomt het land met een leger van spionnen en provocateurs om het geringste blijk

van kwalijke gezindheid onmiddellijk te kunnen onderdrukken. In vrede en rust, hij weet dat, kan zijn kunstmatige grootheid niet gedijen. Daarom houdt hij zijn volk — en als het mogelijk is: de wereld — in koortsachtige spanning door nooit aflatende actie en nieuw avontuur; hij tracht het te verblinden door het kleinste succesje te laten uitbazuinen als een wonderbaarlijke overwinning, alleen door een ongekend genie als het zijne te bereiken; hij zoekt het op te zwepen tot een overspannen zelfbewustzijn, ver boven alle werkelijke proporties, belooft het als uitverkoren volk een hemel op aarde met hem als godheid in het zenith; hij durft het geen moment van rust en bezinning te gunnen, hij zwijgt nimmer, hij zet zijn geluid onmatig uit, hij gebruikt bij voorkeur daverende termen, die hij gaarne een mystiek tintje verleent, onveranderlijk heeft hij de hoge opdracht zijn volk naar de toppen van roem, eer en rijkdom te leiden, uit de handen van God zelf ontvangen; zijn tegenwoordigheid moet overal en altijd zichtbaar, voelbaar en hoorbaar zijn en altijd indrukwekkend, zijn podium kan zelden minder verheven zijn dan het balkon van een paleis; en dat alles bij elkaar, heel deze amechtige wedloop van reclame, heel deze gevaarlijke, opgeschroefde komedie van nooit geziene macht, heerlijkheid en schrikbaarjagende kracht noemt men heden ten dage de dynamiek van de totalitaire staat.

De term klinkt overweldigend genoeg, maar de inhoud, die er door gedekt wordt, is niet minder voos dan die van alle vroegere dictatoriale schijn-grootheid.

In wezen is dit alles bluf uit een onweerstaanbaar gevoel van innerlijke zwakheid. Achterlijke volken en dezulke met een minderwaardigheidscomplex zijn het gemakkelijkst door de zinnenverbijstering der dictatuurmethoden te begoochelen. De dictatuur gaat zich te buiten aan mateloos vertoon van heldhaftigheid, maar zij wordt gejaagd door de nooit zwijgende vrees voor de ondergang. De dictator vertoont alle tekenen der hysterische overspanning van den man, die de wereld elke dag opnieuw overtuigen wil, dat hij ijzer met handen kan breken en aldoor weet, dat dit onmogelijk is, dat het koude, onvermurwbaar taaie ijzer der geschiedenis hem zal overwinnen en verpletteren.

Angst en verbijstering verlammen tijdelijk het volk, dat zich eenmaal onder het juk der dictatuur heeft laten knechten; het is gedwongen de schijn te helpen handhaven, het juicht en applaudiseert in opgelegde spontaneïteit bij alle gelegenheden, die de dictator verkiest, en dat zijn er vele; maar wie dieper zoekt vindt een grimme verbeterheid, die smacht naar het verloren geluk der vrij-

heid. Afgezien van voordeel zoekende satellieten, zwaar betaalde handlangers en een gering aantal verdwaasden, die menen een of ander bekrompen „ideaal” te dienen, bukt het ganse volk zuchtend en in mokkend zwijgen onder de knoet en droomt van het ogenblik der bevrijding. De dictator voelt, weet dat, en hij vreest, dat dit ogenblik komen zal, als het volk tijd en gelegenheid krijgt zich te bezinnen op zijn onmetelijke kracht ingeval het zijn angst weet te overwinnen. Dus houdt hij „de dynamiek” in ononderbroken werking. Als een verdoemde tiert hij en weert zich om te bewijzen, dat het onmogelijke voor hem mogelijk is, dat hij niets of niemand vreest, dat alles hem lukt, dat heel de wereld voor hem beeft, dat hij een hero is, een Uebermensch, een halfgod. Hij schuwt de catastrophen niet, want hij heeft ze nodig om er steeds groter, steeds glorieuzer en verblindender uit te voorschijn te komen... tot één catastrophie hem noodlottig wordt, en hij in smaad en schande ondergaat... De dictator, die dan rekent op de zo vaak en zo fanatiek uitgekreten en bezworen trouw zijner naaste dienaren, vrienden en aanhangers, moge zich de houding herinneren van Napoleons generaals en maarschalcken na Waterloo...

De democratie waarborgt een geleidelijke, natuurlijke, organische ontwikkeling, langzaam, maar zeker. De dictatuur kan niet geduldig werken, zij moet schokkende dingen laten zien, zij springt brullend van ramp tot ramp, tot zij mis springt en te pletter slaat. En niets achterlaat dan chaos, verwildering en rouw.

Wanneer de kapitalistische geldschietters niet zo verblind geweest waren door de hoop op de vernietiging der arbeidersbeweging en het daaruit voortvloeiend herstel van hun onbeperkte heerschappij in staat en economie; wanneer zij meer historisch inzicht gehad hadden en genoeg psychologische intuïtie om de figuur van den dictator naar zijn wezen aan te voelen — zij zouden zich wel gewacht hebben hun dure geld weg te smijten om zijn komst voor te bereiden. Ook voor de grootsten onder hen is er geen plaats boven, zelfs niet naast, slechts onder den dictator. In de democratie, die het hun lastig begon te maken, waren zij nog een soort koningen. In de dictatuur worden ook zij knechten. Hoe, daarvan zouden de industriëlen van Italië en Duitsland een boekje kunnen opendoen... als zij maar durfden!...

De democratische staatslieden en diplomaten, grotendeels behorend tot dezelfde maatschappelijke klasse als de dwaze en bedrogen geldschietters, en evenals deze vervuld en bedorven door de angst voor de doorwerking der democratie, die hen in hun machtsheerlijk-

heid bedreigde, hebben hetzelfde zotte, laffe en in zijn uitwerking funeste spel gespeeld. Ook zij hebben waarschijnlijk in de aanvang met nauw verholen vreugde gezien, hoe de geweldenaars van de dictatuur de arbeidersbeweging kapot sloegen, de moeizaam en geduldig opgebouwde bolwerken der komende ware democratie vernielden, de leiders vermoordden of kerkerden, hun machtige kassen roofden. Zij vonden het een troostrijke, bemoedigende gedachte, hun maatschappelijke tegenkracht aldus verwoest te zien. De bijkomende verschijnselen van barbaarsheid werden zwakjes gelaakt en verder verontschuldigd als „onvermijdelijk bij elke revolutie”. Men vergat maar al te gaarne, hoe breed men de gruwelen placht en pleegt uit te meten van de Franse Revolutie, de Commune, de Russische omwenteling. Waar is de burgerlijke en christelijke pers, die dag in dag uit de beestachtigheden der fascistische moordenaars opsomt en in felle woorden hekelt?

Luister naar de Katholieke „Maasbode”, die in forse koppen juicht: „Kerstoffensief van Franco. De eerste resultaten bevredigend. Meer dan duizend rode lijken op het slagveld achtergebleven.” Kan iemand zoiets lezen zonder ziek te worden van afkeer? „Kerstoffensief...” hoe durft een christen het godslasterlijke woord neerschrijven! Welk een mate van onmenselijke afstomping demonstreert die bevrediging van het christelijk gemoed, omdat „meer dan duizend rode lijken” op het slagveld achterbleven. Inderdaad, „rode” lijken, Maasbode, kampioen voor christelijke staatkunde en de liefde-tot-de-vijand... lijken, rood van het mensenbloed, op het Kerstfeest, het feest van den Vredevorst, vergoten... bloed groten-deels van trouwe Katholieken, Spaanse jongens, katholiek genoeg om de vrijheid lief te hebben en de heidense opvattingen van een slavendrijvende totalitaire staat te verafschuwen. De staat, die goed, d.i. zedelijk verklaart, wat goed is voor hem, al zou het de hel en de duivel op aarde brengen.

Zover is het gekomen met democratie en christendom. Zover bracht hen de verblinde haat tegen het opstrevende socialisme, dat zij hun ergsten vijand loven en toejuichen, als hij maar veel „roden” vermoordt!

De democratie en de Katholieke Kerk, die heimelijk en openlijk het fascisme en de dictatuur gesteund hebben, zullen zwaar boeten voor deze zonde tegen de Heilige Geest. De Kerk heeft al pijnlijke slagen moeten incasseren, maar zij is, zeker in Duitsland, nog maar aan het begin van haar lijden. Haar beschermelingen ordenen de werktuigen om haar beulen te worden. De Kerk is rijk. Haar rijkdom bezegelt haar noodlot. De verkwistende, corrupte dictatuur brult

van geldhonger, heeft nooit genoeg voor haar dolzinnige experimenten en avonturen van expansiepolitiek. Zij betaalt haar schulden niet, zij roofde de kassen der arbeidersbeweging, zij stal de zaken, de goederen en het geld der Joden, en alle verschijnselen wijzen er op, dat nu de Katholieke Kerk aan de beurt is om uitgeplunderd te worden. De rechtschappen voorwendsels liggen voor het grijpen. De dictatuur is een knaphandig beurzensnijder, grondig en gewetensvol in het vervullen van zijn edel handwerk. Rome zal gelegenheid te over krijgen zich te bezinnen op de doeltreffendheid van zijn politiek! Reeds moet de Paus klagen, dat men spot met de concordaten en geen eerbied heeft voor zijn grijze haren... Men zal even weinig eerbied tonen voor zijn Kerk en Leer, en een concordaat is even gauw verscheurd als elk ander met heilige eden bezegeld vodje papier... Het sneeuwt snippers over de wereld, Genève raakt eronder bedolven...

Christenen en democraten hebben hun in 't oog lopende sympathie voor de dictatoren tegenover de wereld verklaard door hun vrees en weerzin tegen het verschrikkelijke bolsjewisme. Want dat hadden de dictatoren dan toch maar uit hun landen weggebrand en zij beloofden het in de wereld uit te roeien. Sloten zij niet een anti-komintern-pact, die goeie, brave jongens, zo diep geschokt door de demonische slechtheid der communisten? Een bericht, dat daarnaast de draken dodende Hitler met de draak van Moskou een dezer dagen zijn *handelsverdrag vernieuwd* had, is de bewonderaars van de deugdzame taktiek der bolsjewiekenvreter waarschijnlijk ontgaan. Het bolsjewistische spook blijft zijn gewaardeerde diensten bewijzen om de goegemeente te bedriegen en de „democratische” staatslieden, die de dictatoren steunen in hun noodlottige politiek, te verontschuldigen. Het lijkt op het geuzenwoord: „Liever Turks dan Paaps!”

Maar wie kijkt tot op de bodem van deze zogenaamde anti-bolsjewistische politiek van de christelijke en democratische staatslieden en politici, bevindt dat de leuzen vals en de bedoelingen geheel anders zijn. Niet voor niets vat de pers dezer heren voortdurend communisten en sociaal-democraten samen onder de term „Marxisten”. De hooggestemde politiek tegen de verwildering van het dictatoriale bolsjewisme vaart onder valse vlag: zij is niets anders dan vermomde klassenstrijd en bedoelt elke vorm van socialistische actie, elke mogelijkheid tot bewuste arbeidersbeweging de kop in te drukken. Zou men dan de hardhandige en gewetenloze hulp van het fascisme niet van harte aanvaarden, zijn zuiverende arbeid aan-

moedigen, het achter de schermen steunen... en de vruchten plukken van zijn terreur?... De grote staatslieden zagen de arbeidersbeweging overweldigd door het fascisme, en glunderden, en bewezen hand- en spandiensten. Dat zij zelf gevaar liepen overweldigd te worden, zagen zij niet, geloofden zij niet: grote honden bijten elkaar immers niet!... Zij hebben alleen over het hoofd gezien, dat de dictatuur een *dolle* hond is, die naar allen en alles bijt...

De democratische (burgerlijke) staatkunde heeft allereerst gezondigd door het fatsoen te vergeten en het bandietisme van het fascisme als stille vennoot in haar politiek in te schakelen. Bovendien bewees zij hiermede niet voor haar leidende taak berekend te zijn, want zij heeft de onvermijdelijke gevolgen van deze arglistige manoeuvre niet voorzien, hoewel zij plechtig en wijs pleegt te verkondigen: „gouverner c'est prévoir!” Heerszucht, egoïsme, vrees voor het verlies van macht en invloed zijn slechte raadgevers voor leidende staatslieden.

Als de deftige en degelijke democratische leidlieden, die zó geweldig fatsoenlijk zijn, dat zij nog maar stroef en vol weerzin kunnen omgaan met de proleten van het socialisme, alleen maar hun *fatsoen* als motief hadden laten gelden, hadden geen tien Hitlers de Duitse Republiek kunnen overweldigen en Mussolini was een obscure kleine demagoog gebleven of zat in een der gevangenissen, nu volgepropt met de nobelsten van zijn volk, die immers niet allen op weg naar Rome konden worden neergestoken of geschoten.

Hoe heeft de democratie haar fatsoen gedemonstreerd?

De enige democratische staatsman, die weigerde Mussolini in Genève de hand te drukken, was Emile Vandervelde, de socialistische minister-president van België. Het natuurlijke gebaar van een fatsoenlijk man, door *niemand* nagevolgd, en daardoor te meer geworden tot een indrukwekkende daad. Ik mag de heren democraten er wel op wijzen, dat dezelfde Emile Vandervelde (niet zonder levensgevaar) naar Moscou ging om als advocaat te pleiten voor de slachtoffers der bolsjewistische dictatuur. Had de burgerlijke democratie déze prachtige integriteit getoond, zij had alle gruwelen van het fascisme gemakkelijk kunnen voorkomen. Zij heeft het niet gewild. „Liever Turks dan Paaps!...”

Moesten hoogst-fatsoenlijke lieden hoffelijke betrekkingen onderhouden met de bendehoofden, die een vermoorden souteneur tot nationalen heilige lieten verklaren, een notorische landverrader en spion daarnaast stelden, en de sluipmoordenaars, die Rathenau neerschoten, een eregraf bezorgden? Was het monsterachtige bedrog van de Rijksdagbrand en het daarop gevolgde sinistere „proces” met zijn

verbijsterende afloop voor fatsoenlijke lieden niet voldoende om Europa te zuiveren van de schandvlek dezer „staatslieden”? Konden fatsoenlijke democratische regeringen als gelijken verkeren met lieden, die kannibalenliederen lieten galmen tegen Joodse medeburgers, de vreugde uitbrullend om Jodenbloed, dat van hun messen spat? Met de promotors van de onbeschrijfelijke Julius Streicher? Met de folterknechten van de Gestapo-kelders en concentratiekampen? Met de moordgezellen van de 30ste Juni? Met de verdrijvers van Einstein, Thomas Mann en ongetelde andere grote en edele geesten? Met de verbranders van overal geëerde en bewonderde cultuurmonumenten? Met de schaamteloze verkrachters van het Recht, die barbaarse wetten afkondigden, waarvan de Neurenbergse dekretten tegen de Joden de satanische afsluiting vormden — die nog te overtreffen bleek in de herfst van 1938? Met woordbrekers en pogromleiders? Met de moordenaars van Matteotti en honderden zijner medestanders, de overweldigers van Abessinië, de slachters van Korfoe, de meinedige handlangers van de misdadige, barbaars-wrede rebel Franco?

Neen, de democratische staatslieden hebben zich niet fatsoenlijk, niet hoog genoeg geacht om met de verwilderde en barbaarse dictaturen alle betrekkingen te verbreken, en ze resoluut te boycotten, te blokkeren buiten de gemeenschap der weldenkende staten, waardoor ze hen aanvankelijk hadden kunnen vernietigen zonder oorlog. Zij hebben ze integendeel ontzien, geholpen met geld en goederen en tientallen gelegenheden, waarbij zij de fascistische heerschappij hadden kunnen wegvagen onder de eerbiedwaardigste motieven, hebben zij ongebruikt voorbij laten gaan. Moest het bolsjewisme niet vernietigd worden?... Zo werd „de democratie” de medeplichtige beschermer en handhaver van het misdadigste gruwel-systeem, dat de wereld ooit zag. Met een kortzichtigheid, die van staatslieden alleen maar kan verbazen, een baatzuchtige lafheid, een gewetenloze onverschilligheid voor de schrikkelijke nood van verdrukten, vervolgd en gemartelden, die een schril licht werpt op de morele grondslagen van de politiek der democratische en christelijke machthebbers.

En nu wordt het met de dag duidelijker, dat de democratie niet alleen immorele, maar ook ontzettend domme politiek gevoerd heeft. De dictatuur is er aan gewend geraakt, dat zij de democratie alles kan afpersen met bluf, dreigementen, leugens en overwachte overvallen. De goedgelovige (?) democratie heeft zich onophoudelijk in de luren laten leggen. Veel minder dan men denkt overigens: zij

had haar motieven om tot in het belachelijke lankmoedig te zijn. Zij moet er zich nu van bewust maken, dat er erger dingen zijn dan de organische groei van historische gedachten en de geleidelijke ombouw van de ene maatschappijvorm in de andere.

Als het socialisme zich morgen doorzette, zou de burgerlijke democratie geen haar op het hoofd gekrenkt worden, zij zouden vrije mensen blijven, tenzij ze poogden verraad te plegen en de nieuwe orde te saboteren. Maar als morgen het fascisme won, lag overmorgen de grond bezaaid met hun lijken en wat het vege lijf gered had, wandelde de gevangenis en het concentratiekamp binnen. Het lot van Schuschnigg, die alleen maar een ander soort dictatuur adoreerde, kan de heren misschien tot ietwat nuchter nadenken stemmen.

Mussolini was „verzadigd”, toen hij Abessinië had mogen inzwelgen. Hij bezwoer het: hij had geen eisen meer. Zodra het ogenblik gunstig leek, begon hij weer te brullen van de honger: Savoye, Nice, Corsica, Tunis, Djiboeti. Als nu van al deze eisen alleen Djiboeti overblijft, heeft hij dan niet zo geweldige concessies gedaan, dat Chamberlain zich geneigd voelt de hand in Frankrijks zak te steken, om de vriend in Rome met die bescheiden fooi tevreden te stellen? Maar Frankrijk, dat royaal mee grabbelde in de zakken van Praag om Hitler te „verzoenen”, geeft deze keer niet thuis... Als men deze soort democraten aan eigen zak en lijf wil komen, keren zij gezwind de rechtskwestie, de goede trouw en de onaantastbare souvereiniteit naar buiten. Handen thuis, asjeblijft!...

Na de overweldiging van Tsjecho-Slowakije heeft de heer Hitler in Europa geen eisen meer. Wij hebben het hem allen door de radio vol pathos en aandoenlijk trouwhartig horen uitroepen.

Geloofst iemand daar een woord van? Heeft de democratie nog niet voldoende ervaren, dat de eisen van „Mein Kampf” in ijtempo worden afgedwongen door een politiek van geweld, intimidatie en „Nordische List”? Geloofst zij, dat het nazidom bereid en van plan is, halt te houden midden op de weg? Sancta simplicitas!...

Er is geen sprake van! Hitler behoeft niet te eisen. Maar als er hier of daar een Henlein benauid begint te kakelen van onderdrukking der minderheid en vurig verlangen naar opneming in het bruine kippenhok, zal de fiere, edele, vaderlijke haan in Berlijn dan zijn veren niet opzetten, zijn bemoedigend en welluidend gekraai aanheffen, op zijn machtige, vlijmscherpe sporen duiden en de arme onderdrukte hoentjes de bescherming verlenen, waarom ze snikkend smeken?... Danzig en Memel annexeren zichzelf, in Zuid-Jutland, in Eupen-Malmédy, in Elzas-Lotharingen wonen Duitsers, die op het juiste ogen-

blik kunnen gaan kermen. Dan zal de Führer niet mogen aarzelen. Hij zal voor de microfoon gaan staan en vol pathos en aandoenlijk trouwhartig verklaren, dat God zelf van hem eist in te grijpen en hem beveelt te nemen wat hem niet vrijwillig gegeven wordt. De van bloed druipende democratiën moeten dan maar uitmaken, of een lap grond met zo- en zoveel zwaar verdrukte Duitsers een te hoge prijs is voor de vrede, die hij de wereld zo van harte gaarne gunt... Dan zijn er nog de Zwitserse kantons, waar Duits gesproken wordt, en misschien zal zelfs „mijn grote vriend Benito Mussolini” eenmaal moeten ervaren, hoe kort Berlijnse eeuwigheden duren, en hoe broos assen zijn kunnen, als aan twee kanten de dynamiek er aan wringt... achter de Brenner wonen Duitsers. En hoe moet het met de beklagenswaardige „rand-Duitsers”, waartoe blijkens de kaarten der nazi-geleerden ook de Nederlanders behoren? In Utrecht is al een filiaal gevestigd van de Berlijnse winkel en daar oefent men zich ijverig in het Duits, de Nordische listigheid, laster, antisemitisme en onschuldig landverraad-op-streng-nationale-grondslag. In nazibargoens heet Nederland de West-Mark en betekent een parel aan de kroon van de Duitse Eenheid.

De dictatuur, als dynamisch verschijnsel, is onverzadelijk, is nooit bevredigd, kan nooit bevredigd zijn, want zij moet dynamisch zijn of niet zijn. De democratie make zich geen verdere illusies. Hitler heeft de weg naar de Oekraïne opengebrouwen, heel Duitsland gonst van de propaganda voor de verovering van die graanschuur, waar ook nog steenkool en erts te vinden zijn, en de Oekraïne, hoewel in niets Germaans, zal de weg openen naar nieuwe, verdere doeleinden. De democratie is in groot gevaar!!

Zij heeft zichzelf in dit gevaar gebracht. Zij dient zich te bezinnen op haar noodlottige fouten en op de tactiek om het verloren terrein en het verloren gezag te herwinnen. Als de democratie wil, kan zij het. Maar zal zij willen? Zullen schijnbelangen en nationaal egoïsme geen onoverkomelijke hinderpalen vormen voor de eenheid en de solidariteit, die nodig zijn om de suggestie en daarmee de macht der dictatoren te breken.

De grote massa's der democratische volken willen zonder twijfel. Elk fors woord tegen de verwaten geweldenaars juichen zij hartstochtelijk toe. Elke hulpactie voor de slachtoffers van het misdadige systeem neemt afmetingen aan, die haar stempelen tot een welbewuste demonstratie tegen de geweldenaars. In de ziel der volken ligt de liefde tot de democratie diep verankerd. Ook de volken en hun democratische partijen hebben gezondigd: door te grote laksheid. Zij heb-

ben zich niet samengebald tot vurige volksbewegingen, die hun regeerders dwongen een zuivere houding aan te nemen of plaats te maken voor mensen, die in de democratie nog iets anders zien dan een middel om aan de macht te komen en te blijven en met die macht te knoeien ten nadele van de mensheid, die zij moest dienen. Maar willen de leiders, de regeerders en hun diplomaten? Neen, au fond willen zij niet. Maar zij zullen moeten leren willen, of zij zullen ondergaan op de puinhopen der democratie, die zij in haatverblinding tegen het moderne denken verzuimden, weigerden, te verdedigen tegen haar vernielers. En er zijn aanwijzingen, dat zelfs deze regerende democraten de tekenen des tijds beginnen te verstaan, en leren inzien, dat verzet geboden is. Zool niet uit idealisme of morele overwegingen, dan toch uit zucht tot zelfbehoud.

Amerika heeft blijkbaar genoeg van de bluff- en afperserspolitiek, spreekt bijna officieel en in ongezouten termen zijn weerzin uit, toegejuicht door het volk, en niet alleen door dat der Verenigde Staten. Frankrijk ervaart, dat er redenen te over zijn, op te houden met zijn zwakke en al te tolerante houding, het is duidelijk gebleken, dat wie de vriendschap koopt van de kannibaal daarmee niet veilig is voor zijn vraatzucht.

De eindeloze reeks schanddaden der dictaturen, hun stompzinig-wrede rasseneer, hun permanent verraad, hun cynische woordbreuk en cynische nieuwe beloften, waaraan zij niet van plan zijn zich te houden, hun onvermoeibare chantagepolitiek, hun oorverdovend bulderende dreigementen, hun verwaten hoogmoed, hun opzienbarende kwade trouw in elk opzicht, hun plunder- en moordpraktijken, hun stelselmatige vergiftiging van de jeugd en de sfeer in Europa, hun hele ongelofelijke terugval naar de barbaarsheid, hun onverzadelijke gulzigheid moeten ook de onwilligste, reactionairste democraten langzamerhand gaan dwingen hun houding te herzien. Het gevoel van eigen veiligheid, van waaruit de democratische grote heren belangstellend en hoopvol het bloedige experiment van de dictatuur gadesloegen, kan geen stand houden. Het beest van het geweld bedreigt alles en allen, en wie er heimelijk voordeel voor zichzelf van verwachtten, worden op al te hardhandige wijze uit hun zoete dromen opgeschrikt. Het beest moet worden verstikt en uit Europa weggetrapt. Of het zal ons allen verslinden.

De democratie staat schuldig aan de groei van het beest. Zij zal de worsteling met het al veel te sterk geworden monster moeten aandoen of er door vernietigd worden. Geen menselijk mededogen

met het bloed en de tranen der ontstellende menigte martelaars, geen christenzin, geen eerbied en liefde voor de eigen grondbeginselen hebben de democratie er toe kunnen brengen de barbaarsheid uit te trappen, toen het nog een klein vuurtje was. Nu breidt de brand zich zo vervaarlijk uit, dat geen huis meer veilig staat. Zal de zucht tot zelfbehoud haar nog tijdig de noodzakelijke prikkel geven om snel toe te grijpen en een eind te maken aan de schande, die immers ook haar bezoedelt?

Juist nu ik aan het slot van mijn betoog ben, komt het nieuws binnen van de boodschap, die President Roosevelt gericht heeft aan het Parlement der Verenigde Staten. *Over de buitenlandse toestand sprekende, verklaart hij dat overal nieuwe bedreigingen opdoemen. Godsdienst, democratie en internationale goede trouw — drie dingen, die bij elkaar behoren — worden bedreigd. Er komt een ogenblik, waarop men bereid moet zijn, de grondstellingen te verdedigen, waarop kerk, regering en beschaving zijn gegrondvest. De wereld, aldus verklaart Roosevelt, is zo klein geworden en de aanvalswapenen zo snel, dat geen land veilig is, zolang er nog één machtig land bestaat, dat weigert zijn grieven door overleg te regelen. Het is voor de godvruchtige democratieën der wereld gevaarlijk om onverschillig te blijven tegenover internationale wetteloosheid, waar die ook bestaat.*

Ziedaar woorden een democratisch staatsman waardig. Eindelijk spreekt een der groten, die al veel te lang zwegen, raakt de kwestie precies in de roos, en houdt de wereld de spiegel voor.

De woorden zijn mooi en geven beangstigend duidelijk de toestand weer.

Welke *dad*en zullen hierop volgen? Zullen de woorden zo goed verstaan worden, dat de overige regerende democraten met Amerika de strijd gaan opnemen tegen de dictaturen? Het is de hoogste tijd. De volken staan gereed te volgen. Zij vragen niet beter, zij snakken naar rust en veiligheid, naar de terugkeer van normale tijden en methoden. Het fascisme is geen historische fase, maar een historisch incident, dat kan geliquideerd worden, als de democratie het werkelijk en vastberaden wil. Vóór het zichzelf liquideert in een onnoemelijk verwoestende oorlog...

Meent men, dat ik de ideologische oorlog predik?

Er zijn doeltreffender middelen om het fascisme en zijn barbaarse dwangsystemen de ruggegraat te breken. De democratie, doorkneed in de wetenschap der economische en financiële mogelijkheden en noodzakelijkheden, kent ze maar al te goed. Ze mag niet lang meer aarzelen, ze toe te passen.

Want één ding staat vast voor ieder, die klaar en zonder zelfbegoocheling in de toekomst durft kijken. De onverzadelijk eisende dictaturen zullen de democratische wereld een oorlog opleggen bij een laatste, te enen male on vervulbare eis, en wel op een moment, dat hùn het gunstigst is. Wanneer de democratie, uit vrees voor oorlog, het fascisme toestaat nog monsterachtiger uit te groeien, zal zij een oorlog over zich afroepen, honderd maal wreder en vernietigender dan hij zelfs in 1938 geweest zou zijn.

De democratie heeft (nog!) de keus.

Zij kan volharden in haar misdadige toegeeflijkheid tegenover beulen, die zij uit kracht van haar beginselen met alle middelen moest trachten te vernietigen. Dat zal haar ondergang zijn, een ondergang in smaad en schande, en zij zal het zichzelf te wijten hebben.

Zij kan zich ook te elfder ure haar hoge idealen herinneren en haar roeping in de wereld: de mensen in vrijheid te leiden naar het geluk. Dan zal zij geen geweld meer dulden tegenover weerlozen, geen moord en roof als staatsbezigheid; alle gemeenschap weigeren met moordenaars, plundergezellen, mensenjagers, rechtsverkrachters, verraders en duizendmaal meinedigen. Dan zal zij het fascisme vernietigen, en de mensheid zal haar tocht naar een hoger leven in een betere toekomst kunnen voortzetten.

Nòg kan de democratie kiezen: tussen slavernij en vrijheid; tussen moord en menselijkheid...

Is de keuze zó moeilijk?

Kerstvacantie 1938.

BROOKLYN COLLEGE LIBRARY

3 0000 00043 0201

